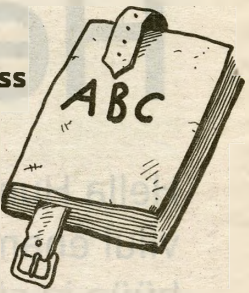


Õpetaja karistab joonlaua ja augurauaga

KOOLILOOD
Eesti Ekspress
jätkab
artiklisarja,
mis räägib
muutustest
koolielus.



Õpilast ei kutsu koolis korrale karistusseadustik, vaid õpetaja kehtestatud mängureeglid.

Juhani Püttsepp

juhani@ekspress.ee

“**A**ndke sellele idioodile peksa!” Just nõnda soovitas hiljaaegu ühes Eesti eliitgümnaasiumis õpetajale lapsevanem, kui juruks tulid tema lapse kooliprobleemid.

Õpetaja ei haaranud malaka järele. Ihunuhtlust ei luba ühegi üldhariduskooli sisekorraeeskiri.

Julk-Jüri tuuseldas küll Tootsi kõvasti, kui too sauna akna puruks tulistas ja kirikumõisa rentnik oleks äärepealt surma saanud.

See oli sada aastat tagasi. Täna Oskar Lutsu nimelise Palamuse gümnaasiumi kodukord (mille koostamisel ka õpilased kaasa löid) näeb karistamiseks ette märkust päeviku teadeterubriigis, käskkirja kooli seinal ja konstaabli teavitamist. Sakutamisest pole juttu.

Kool teeb ise eeskirja

Põhikooli ja gümnaasiumi seadus (§17 punkt 7) ütleb: kui laps ei täida koolikohustust, on vanematele võimalik määrata rahatrahvi. Trahvimäär kuni 50 päevapalka.

“Vanemad tuuakse mängu alles siis, kui pahandus on väga suur,” räägib Tallinna Inglise kolledži õpetaja **Anu Parts**. Tavaliselt klaarivad õpetaja-õpilane üleastumise omavahel.

Parts hindab õpetaja käsutuses olevat karistusarsenali piiratuks. “Kui surud õpilase nina liiga madalale, ei jäägi temast midagi järele. Õpetaja ei tohi domineerida.”

Tänavune õpetaja Lauri preemia laureaat **Jaan Roht** Mulgimaalt Kärstna põhikoolist ütleb kerge muhelusega, et õpilaste kasvatamiseks on avalikud meetodid ja on varjatud meetodid. “Mina ei lähe kuhugi kaebama, vaid loen oma ülesandeks asi ära lahendada.”

Vabakasvatuse viljad

Üks laps lõi õpetajale pastaka raudsüdamikuga nii kõvasti pähe, et verd hakkas jooksuma ja õpetaja pidi kooli arstipunkti abi otsima.

Kui direktor sekkus, lõi õpilane direktorile rusikaga näkku.

Õpilase isa tuli kutse peale kooli ja ütles: “Ma võin Mart Laarile ka vastu lõugu panna.”

Õpilane läks teise kooli. Aga õpetaja jäi justkui süüdi, et õpilase endast välja viis.

Lugu juhtus möödunud aastal. Üks Tartu pedagoog toob selle näiteks suundumusest, kus



MOODSAID KARISTUSMEETODEID: Tartu Katoliku kooli inglise keele õpetaja õde Mary kasutab auguraua üleannetute laste käitumiskaardi sisse aukude löömiseks.

õpilasel on üha rohkem õigusi ja õpetajal üha rohkem kohustusi. “Õpetaja võib kõva häälega õhku väristada. Õpilane saab kolm käskkirja, aga ta naerab nende peale, need on talle paberilipakad.”

Söögivahetunnis tormasid seitsmenda klassi poisid karjades toidulõhnade poole. Kes koridoris ette jäi, võis uperkuuti lennata. Õpetaja Parts läks poiste juurde, laskis neil päevikud kaasa võtta ja nad läksid klassi tagasi.

Juhani ja Jaani päevikusse ilmus vanematele suunatud märkus: “On unustanud kooli sisekorra eeskirjad. Palun lugege neid üheskoos. A. Parts”. Siis või-

Karistused koolis

- suuline märkus;
- märkus päevikus;
- noomitus klassi või kooli ees;
- pärast tunde jätmine;
- eemaldamine õppetööst (lühiajaline);
- vanemate kooli kutsumine;

(Palamuse gümnaasiumi kodukorrast)

- direktori käskkirj;
- valla konstaabli informeerimine;
- käitumise arutamine kooli hoolekogus, direktsiooni nõupidamisel, õppenõukogus, Alaealiste Asjade Komisjonis;
- rahatrahvi määramine lapsevanemale.

sid poisid sööklajärjekorda tagasi vantsida.

“Püüan panna õpilase vane-

matele jutustama, mida ta valesti tegi,” selgitab Parts märkuste eesmärki. “Õpilase sisemine mina

peab hakkama end korrale kutsuma. Selle asja nimi polegi karistamine, vaid kohustuste meeldetuletamine.”

Kasvatamine tähendab ka karistamist

Tartu Katoliku kooli juhataja **õde Wojtecha** paneb koridoris vahetunni ajal mürgeldaja kaheks minutiks paigale seisma. “Kui kasvatada, siis tuleb ka karistada.”

“Hinnetega raiumist ma ei talu, aga väike seismine võtab hooгу maha,” arvab Parts. Näiteks on kellegi ranits teadmata viisil rännanud esimesest pingist tagumisse pinki: “Kõik, kes ranitsa liikumisega seotud, püsti!”

Palamuse gümnaasium kasutab trükitud lehekesi. Kui õpetaja saadab üleannetu õpilase direktori juurde, annab ta kaasa lehe, kus kirjas kellaaeg ja lühidalt probleem.

“Varem kippusid tunnist väljasaadetud lapsed ära kaduma, ei jõudnudki minu juurde,” kirjeldab Palamuse gümnaasiumi direktor **Urmas Paju**. Enam mitte.

Kes lahkub - õpilane õpetaja?

“Piirid olgu kehtestatud, aga nende piiride sees peab laps õppima ise enda käitumist hindama,” ütleb Tartu Katoliku kooli inglise keele õpetaja, nunn **Mary Vennard**.

Õde Mary hoiab oma lausahtlis augulööjat. Kui algkooliealine õpilane reeglitest üle astub, tuleb tal sellega nimelise kaardi sisse auk klõpsata. Palju sagedamini löövad õde Mary õpilased aga oma kaardile punaseid liblikatempleid, mis näitavad, et nende oskused on *excellent*.

Õde Mary sõnul võib augulööja rahus sahtlis puhata, õpilast kasvatatakse paljalt teadmine riistapuu olemasolust.

“Kas te palun lahkuksite meie meeldivast seltskonnast?” küsib Tartu Miina Härma gümnaasiumi õpetaja **Karin Kannerma** oma kolmanda klassi jutuvadistajatelt, kui need tundi segavad. “Kui te ei lahku, lahkun ma ise!”

Paar korda ongi õpetaja Kannerma lärmitsevast klassist välja läinud. Kannerma ütleb, et eemaldumine mõjub kätartamisest paremini.

Jaani Roht annab vahel tunnis joonlauaga laksu.

Mitte üleannetu näppude pihata, vaid rõõmsalt vastu kirjutuslauda.

“Tähelepanu köitmiseks! Lapsed polegi nii hullud ja kõik sõltub ikkagi õpetajast.”